HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ויסגוס. דהוה ליקורמ"ת לחורייתא דהיינו קונר שהוא חג מלאכה[ו]: **חדא גזרה היא.** לג שהתא זו גזרה לגג ליתי לידי פירות הנושרין ללג כשנמנו וגזרו על פירות הנושרין לף ליכא היתה במשמע ולע"ג דליית בה משום תלישה מיהו מכלל גזרת מכמיס היתה שלף היל פרי הנושר: **משום משקין שזבו.** דקי"ל לשלורין לבו ביום כדתנן ושם ילפו מעצמן לשורין (שבת דף קמג:) ובילה נמי למיל להו שזבה וילפת ממקום שהיתה בלועה: **שמא יסחוט.** ושמיטת פירות תולדה דדם היל שמפרקן ממוך זג שלהן כמפרק תבואה מקש שלה: **חדא גזרה היא.** כלפרישים כשגזרו על משקין שזבו לף ליכא היתה במשמע: **לולבו.** רבה לשוקי ממני' משום הכנה ורב יוסף ורבי ילמק לשוקמוה משום גזרה: **כרב נחמן לא אמרי.** משום מוקמה: **כי קושיין.** כלפרכינן לעיל[ו] ליפלגו בתרוייהו: **ומשקין נאו שוכלא.** הלכך כשגזרו על משקין שזבו לג היתה בילה במשמע שהרי ליתה משקה לבל בכלל פירות הנושרין היתה: **בלועה.** בתוך התרנגולת וחבה לתוך: **ומשקין בלועין.** בתלין וחבין לתוך: **לשפוקי פירות דמגלו וקיימו.** הלכך נשירת הביצה לשו בכלל נשירת הפירות: **ושם יגאו מעצמן שפורין.** בו ביום גזרה שמא יסחוטו: **שם נשוכלין.** הן מכושלין הפירות הללו היוצא מהן מותר בו ביום לכיון דלא ניחא ליה בהני משקין ליכא למגזר שמא יסחוט: **אלמא.** מדקאמר שם לשוכלין היוצא מהן מותר כל לשוכלין אמרינן בדבר היוצא מהן שוכלא לשפרת הוא ואינו בכלל גזרת משקין שזבו: **ועוד אמר ר' יהודה.** לעיל מיהא תנן במשכת ערוגין רשם שהיה ירא שמא תתעבר ויהיו שני יומים טוביס מערב שני ערוגין כו' דקשבר שני קדושות הן לחד חול ולחד יום טוב ולא ידעינן כי חול והי יום טוב: **מפנה לחד על הכלוכה.** להא מלתא (ו) הוי שני קדושות. היתה לו לכלכה של פירות טבל ושבח ולא עישר מערב יום טוב ותנן[ו] אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט מעשר ביו"ט בתמיי ואומר שם היום חול ולמחר קדש יהיו לאו תרומה ומעשרות על לאו ואם היום קדש אין בדברי כלום ונותן להן סימן ולמחרת מוחר ואומר כן שם היום חול ולחמול קדש יהיו לאו תרומה על השאר ואם היום קדש ולחמול חול הרי נעשה תרומה מחמול וממנה נשפך נתקנו: **ואוכלה בשני.** שבל לא ברשאון דשמא קדש הוא ואין בדבריו כלום: **וכן.** לגבי ביצה הוו שני קדושות לחחד חול ולחחד יו"ט והוולדה ברשאון מותרת בשני: **בשני אין ברשאון לא.** שלמא כל מילי דזב ממקומו ביו"ט ולפילו אוכלה לשור: **ומשני רבי יוחנן מוחלפת השיטה.** שיטת השנה לאין שוטטין ואיפוך דרבי יהודה לרבנן: **ומדקא מרמי.** רבי יוחנן משקין שזבו וביצה לחלדי: **שמע מינה חד טעמא הוא.** ומאן לשור בהא שור בהני ודשרי בהא שרי בהא:

רבינא

גזרה שמא יעלה ויתלוש. ומיהה ל"ל הלי טעמא לשקין (דף כד:)

גבי נכרי שהביאו לוורן שם יום בשינו שמחובר לשור פי' רש"י דכיון לשתקלי לבי שיבה השנות שתקלי לבולי יומא וכן משמע לטעמא משום מוקלה מלמייתי לה גבי ספק מוכן והשתא תרי טעמי לשה לי וי"ל לטעמא דהכא לחיה לליבא דר' שמעון לליה ליה מוקלה ולקשן לחיה לליבא דרבי יהודה ותיהה להא פירש רש"י גופיה לקשן נכרי שהביאו דורון כו' לשור הואיל ולא לקטינהו מחמת לקטינהו והוי כמוקלה דגרוגרות ולמוקים לשפי' ר' שמעון מודה ת"ק לחיה נמי כר' שמעון ע"כ וי"ל דמייתי הכא כגון בחלר דהוי מוכן לעורבים ומוכן לעורבים הוי מוכן לשלר לרין הלי טעמא ות"ת הא לחרי:

(שבת דף קכב.) מעמיד שלם בשבת בהמתו על המחובר אבל לא על המוקלה פירוש עשבים שנחלשו היום ולחמלי הא הוי מוכן לבהמה לפי שעה אלמא מנפשה וי"ל דמיירי בתרי עשבי דהכא עוד יש לומר לפא שיין מוכן לעורבים רק בפירות השילן ברגילין להשיר מעלמן והוא מלפה לך לבל אבל תימה שם כן היין לחמר הלי טעמא למה לי טעמא לשקין ויש לומר

ו) לשקין מיירי בדבר דבעי מרא ומניעה בגון בפת ופגן שלא שייך שמא יעלה ויתלוש לחלכותי מלכר הואיל ולין יכול בקל לתולשו ולחיה לבבר הא לתנן במסכת שבת (דף קכב. ושם) נכרי שהלליק הגר בשביל ישראל לשור להשתמש לאורו אבל בשביל הנכרי מותר ולחמלי לא חיישינן שמא ילליקנו ישראל עלמו אלא לשור לחכותי מלכר ומטעם זה אבל רבינו מלייעזר ממיי"ך מליח (ג) שלאלו נכרי מעלמו בשבת לשמלי ניחוח הרי לא נלאו בשבילו וכי תימא שמא יגלה הוא עלמו הואיל ואיכא טרחא בבר לחבותי מלכר ולי משום מוקלה אמרינן במסכת שבת (ג"ז שם) בהדיא שם הניח לכוס ולא ניהיה לחמרינן במסכת שבת נכרי מיס לשור שמא יבבה בשבילו אבל כאן הנכרי גלאו בשבילו ולא שייך מיס שייך שמא יבבה בשבילו אבל כאן הנכרי גלאו בשבילו ולא שייך הלי טעמא דהא לילא בתוספתא (דשבת פי"ב) בהדיא במכירו לשור מפני שמרגילו לשבת הבאה ועוד י"ל דדוקא בפירות וענבים שייך שמא יעלה ויתלוש לשמא יסחוט לפי שחלם מתאוה לסם ובעודו בכפו יבלענו לך תימה מלי שמא יעלה ויתלוש הא לפי' לבתחילה מותר לתלוש דהא לוכל נפש ולא מבשיריו כגון לתקן שפוד רבי יהודה לוחר לכל לרכיכה והוא לבדו מיבעיל לשור מבשירין שחפשר לתקן מערב יום טוב חלמת דוקא בבשירין ים חילוק בין לפשר לעשותן מערב יו"ט בין לי לפשר לבל בחוכל נפש כ"ע מודו לחפילו לפשר לעשותן מערב יו"ט מותר לעשותן ויו"ט ולבך לין לדין שמא יגוד דגים טמחים שחינם צורך[א] ולא נהירלי לשם כן הוי מלחכה שחינה לריכה לגופה דמותרת על כן פירש רבינו נתנחל מקינו"ן דבירושלמי לי לך לשר לבל נפש ושמיך ליה ושמרתם לת המנות לוחם מלחכות שבשימור ולילך שם מותרות להיינו מליבה ולילך לבל שחר מלחכות דמקודש לכן[ב] לשורין ועוד דבירושלמי [ו] לי לם מיעוט לחר לך שלא לקנות (ועי' תוספות שבת נה. ד"ה וכהוכה): **רבי יוחנן אמר מוחלפת השיטה.** פירש רש"י מוחלפת היתה לשין שוטטין ויפה פירש לעל כרחך לריך לפרש כי לשין לפרש חיפוך היתה דבלכלה לשם כן כ"ש דקשה מדרבי יהודה לדר"י שיחלוק ביו"ט שי שהא רבנן דפליגי עליה לחמרי קדושה לחת היא ות"ל מי לחמרינן חיפוך לשור לחפילו ביו"ט שי ותימה להא לי' יוחנן גופה פשיק בפרק חבית (שבת דף קמג: ושם) דהלכה כרבי יהודה [ו] (דקאמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה) נשחר פירות חבל זימים וענבים לא חלמת הלא סבירא ליה למוחלפת השיטה ות"ל דרבי יוחנן קאמר לפי דבר שהא מוכן לשבת מוחלפת השיטה לדבריהם כי הוא והכי נלאה לי כמדומה ובשיטת מלבי"ם תירץ דמוחלפת השיטה היא שהא בהלכלה ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי לחפילו ביום טוב הרחשון מותרין לשוכלה לחפרת הוא ולדידכו דאסרינן שולל בהחיה לשין שוטטין לחפילו ביום טוב השני לשור ושם תאמר שם כן הלי לדבריהם קאמר להו חמני קא מחליף השיטה לימא לדבריהם קאמר להו והא מוחלפת השיטה כרבינא ות"ל דוחק לומר דזה נלאה לו לומר לדבריהם קאמר להו כללא מוקמינן מוחלפת כו' דהואיל ועדיין לא דברו חכמים כלל מתחילה קודם רבי יהודה לא שייך למימר לדבריהם ורבינא מינו חושש זה: אבל

ו) [שבת יח: כא. עירובין ד: לט. יומא יח. מד: סוכה ו: יבמות כה. קט. ע"ז כח. חולין פה: קד. נדה סו:], ב) [עירובין לט:], ג) שבת קמג: חולין יד:, ד) עירובין לט., ה) [בכורות יג: מט: עירובין לט. פסחים מט: נה. נקמן ט: יוד.], ו) [שבת עג.], ז) [דף ג:], ח) [נקמן ו:], ט) יש גורסים בכא ות"ל דדוקא בפירות ועבדים שייך שמא יעלה ויתלוש ושמא יסחוט לפי שאדם מתאוה להן ובעודו בכפו יבלענו ולקמן מייתי. מהרש"ל, י) [נקמן על מתני' בכורל קטניות], כ) רש"ל בחוקת זה.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מתנה וכו' להא מילתא נמי הוו שתי: (ב) תוס' ד"ה גזירה וכו' כ' לגיעזר ממיך דג מליח שצלאתו שפחתו בשבילה בשבת:

מוסף רש"י

אין סוחטין את הפירות. דהוה ליה מפרק דהוה מולדה לדישה (שבת קמג:) דהוה ליה מפרק לבר ממשלמו שגדל בחוכו וכיון דהוה מולדה דדם (שם יח.) חו: סחיטה אב מלאכה היא (חולין יד:). **ואם יצאו מעצמן אסורין.** גזירה שמא יסחוט לבתחילה (שבת קמג:). **אם לאוכלין.** אם היו עומדין לאכילה ולא לסחוט (חולין יד:). **היוצא מהן מותר.** לבין דלא ניחא ליה לשיגור מי שרית להו בשביל היום אמי לסחוט, דהא לאו לבלי קיימא (שם). **ואם למשקין.** מכושלין. **היוצא מהן אסור.** לניחא ליה בשלי דנפקא מיניה ומתקיימי מחשבתו ואיכא לשיגור שמא יסחוט (שבת קמג:) הואיל ומתקיימה מחשבתו אי שרית להו כשהו איכא לשיגור שמא יסחוט דהא לבלי קיימא, שמא מינה מיהא למשוש טולד לא אמר להו ר' יהודה (חולין יד:). **מתנה אדם על בלכלה.** של טבל ביו"ט לאכול בא ר"ש ואומר אם היום חול תהא זו תרומה על אלו ואם היום קדש אין בדברי כלום, דאין מגביהין תרומה ביו"ט, דשבות דרבנן הוא, ואמר אומר אם אמרו חול תהא זו תרומה על אלו ואם היום קדש אין בדברי כלום, דאין מגביהין תרומה ביו"ט, דשבות דרבנן הוא, ואמר אומר אם אמרו חול תהא זו שמרתי אתמול תרומה על זו, ואם היום קדש תקנתיה מאתמול, ואוכלה ביו"ט שני שני מכל מקום. (עירובין לט:). **מוחלפת השיטה.** התנא שסילקן טעה בחחת מהן וסלילף שיטתו (פסחים נה.).

מוסף תוספות

א. [וכן] יש לחוש פן יתלוש מן העלין או גם מן הפרי יותר מכדי צרכו. תמ"ש. ב. כגון קצירה ותלישה וטחינה סחיטה והרקדה אסורות, וכן צידת חיה ועופות דתמי לקצירה. תמ"ש.

גליון הש"ס

גמ' **מוחלפת השיטה.** לקמן דף ט ע"ב דף י ע"ב בכלכות דף י ע"ב פסחים דף ממ: ודף נה ע"ב עירובין דף לט ע"ב ופרש"י שם:

רבינו חננאל

גזירה שמא יעלה [נ"א: גזירה משום שלא יעלה אדם באילן ביום טוב] ויתלוש מן הפירות, היא גופה גזירה [כלומר פירות שנשרו גופן גזירה שמא יעלה ויתלוש] ואנן ניקום ונגזור ביצה שנולדה ביום טוב משום פירות שנשרו שהן גופן אין בהן איסור אלא משום גזרה אטרום, נגזור גזרה לגזרה כו'. ר' יצחק אמר גזירה ביצה שנולדה ביו"ט משום משקין שזבו, כגון ענבים שזב מהן יין ביו"ט, הרואה שהיתרנו לו ביצה יבא להתיר משקין שזבו. ואמרינן משקין שזבו עצמן אין אסורין אלא גזרה גזרנו עליהן שלא יבא לסוחטן כו'. כולהו (כרבה) [רבה] ורב יוסף ורבי יצחק לא אמרי כרב נחמן, דאמר משום מוקצה, דעלתה בקושיא, דאמרי ליה ונפלגו בתרנגולת העומדת לגדל ביצים היא וביצתה בש"א תאבל כו', ולא מצא פירוק לדבריו, ומש"ה לא אמרינן כוותיה. כרבה נמי לא אמרינן הכנה לית לה. אלא רב יוסף כו'. ואף ר' יוחנן סבר ביצה שנולדה ביו"ט בזרה משום משקין שזבו ביו"ט, מדחזינן ליה דרמי דרבי יהודה אדרבי יהודה. (הכי תנן) [דתנן] אין סוחטין פירות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן אסורין, רבי יהודה אומר המשקין הללו שיצאו מן הפירות מעצמן, אם לאוכלין עומדים הפירות הללו היוצא מהן, מ"ט זה המשקה שיצא חשוב הוא כמו שנפרד מקצת מן האוכל הזה, והכל בין הנפרד בין הנשאר כמו אוכל הוא ומותר. ואמר אביי, והאמר ר' יהודה בפרק בכל מערבין, מתנה אדם על הכלכלה של פירות ביו"ט ראשון ואוכלה ביו"ט שני, וכן ביצה שנולדה ביו"ט ראשון תאכל בשני, ולא הודו לו חכמים. בשני אין בראשון לא, מכלל שהמשקין שזבו כביצה שנולדה הן. וא"ר יוחנן מוחלפת השיטה, כלומר כך היא הציעה של משנה, אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן אסורין דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים כו'. מדקא רמי

יג א ב מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה יב ושו טוש"ע ס"ח סי' שכ סעיף ו:

יד ג מיי' פ"ו מהלכות יו"ט הלכה כד סמג לאוין סה טור וש"ע ס"ח סי' תקיג סעיף ה: